

**ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY MAZOWIECKIEGO**

z dnia 13 grudnia 2017 r.
w sprawie nadania nazwy ulicy

Na podstawie art. 6 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. poz. 744 oraz z 2017 r. poz. 1389) zarządza się, co następuje:

§ 1. Zmienia się dotychczasową nazwę ulicy położonej w Gminie Wołomin z 6 września (1944) na Danuty Siedzikówny „Inki”.

§ 2. Wykonanie zarządzenia powierza się Burmistrzowi Wołomina.

§ 3. Zarządzenie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Uzasadnienie

W dniu 2 września 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 744), zwana dalej „ustawą”. Ustawa została zmieniona ustawą z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389).

Zgodnie z brzmieniem art. 6 ust. 1 ustawy, obowiązujące w dniu wejścia w życie ustawy nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniające osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego zmienia w terminie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Stosownie do art. 1 ust. 2 ustawy za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy w przypadku niewykonania obowiązku przez właściwy organ jednostki samorządu terytorialnego, wojewoda wydaje zarządzenie zastępcze, w którym nadaje nazwę zgodną z art. 1 ustawy w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin na podjęcie działań przez organ jednostki samorządu terytorialnego.

Rada Miejska w Wołominie nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy 6 września (1944). Wojewoda zwrócił się, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy, do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o wydanie opinii potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy z art. 1 (pismo z dnia 24 listopada 2017 r. znak WNP-I.40.659.2017.KS). Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu

na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia IPN wpłynęła do organu nadzoru w dniu 6 grudnia 2017 r. (pismo z dnia 6 grudnia 2017 r. znak BUW-940-229(4)/17).

W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa 6 września (1944) wypełnia normę art. 1 ustawy.

Nazwa 6 września prawdopodobnie odnosi się do daty 6 września 1944 r. W nazwie ulicy nie zawarto bowiem pełnej daty wskazującej na upamiętnienie innego konkretnego wydarzenia.

Data 6 września 1944 r. wiąże się z wprowadzeniem w Polsce reformy rolnej. Na mocy dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego o przeprowadzeniu reformy rolnej z 6 września 1944 r. nastąpiła zmiana stosunków własnościowych połączona ze zmianą struktury agrarnej wsi. Działaniu reformy rolnej PKWN podlegały nieruchomości rolne: stanowiące własność Skarbu Państwa, będące własnością obywateli III Rzeszy i obywateli polskich narodowości niemieckiej, będące własnością zdrajców narodu skazanych prawomocnie przez sądy polskie za zdradę stanu, pomoc udzieloną okupantowi i inne podobne przestępstwa, stanowiące własność lub współwłasność osób fizycznych lub prawnych, jeżeli ich rozmiar łączny przekraczał bądź 100 ha powierzchni ogólnej, bądź 50 ha użytków rolnych, a na terenie województw poznańskiego, pomorskiego, śląskiego, jeśli ich rozmiar łączny przekraczał 100 ha powierzchni ogólnej, niezależnie od wielkości użytków rolnych tej powierzchni. Właściciele za przejęty i rozparcelowany majątek otrzymywali dożywotnie zaopatrzenie w wysokości pensji urzędniczej VI grupy. Ziemianie zasłużeni w walce z okupantem niemieckim otrzymywali zaopatrzenie wyższe od przeciętnego. Tak zwaną rentę ziemiańską ograniczono wkrótce do osób niezdolnych do pracy, później zamieniono na rentę inwalidzką w najniższym wymiarze. Ziemia została częściowo podzielona między chłopów, częściowo przejęta przez państwo. Ogółem w latach 1944–1948 na cele reformy rolnej zostało przejętych 9707 majątków ziemskich. Ziemie nierozparcelowane włączono do Państwowych Nieruchomości Ziemskich lub Lasów Państwowych. Postanowienia dekretu interpretowano rozszerzająco, wysiedlając dotychczasowych właścicieli z ich domów, pozbawiając dobytku, w tym dóbr kultury. Warstwa ziemiaństwa została w ten sposób zlikwidowana, a byłym ziemianom zakazano pobytu i zamieszkania w powiecie, gdzie dotychczas znajdował się ich majątek ziemski. Parcelowaną ziemię dzielono między chłopów bezrolnych oraz mało- i średniorolnych. Za przydzieloną ziemię dekret ustalał zapłatę stanowiącą równowartość przeciętnych zbiorów rocznych. Spłata następowała w ciągu 10–20 lat. Uzyskane w ten sposób sumy przekazywano do powstałego Państwowego Funduszu Ziemi, z którego pokrywano wszystkie wydatki związane z reformą. W pierwszym okresie realizacja reformy przebiegała powoli, powstawały gospodarstwa 2–3 ha. W październiku 1944 r. odwołano ze stanowiska kierownika resortu rolnictwa Andrzeja Witosa i powołano Edwarda Osóbkę-Morawskiego oraz utworzono specjalne brygady parcelacyjne. Do końca 1944 r. rozparcelowano ponad 212 tys. ha ziemi między 110 tys. rodzin. W marcu 1945 r. przyjęto zasadę tworzenia większych gospodarstw do 5 ha. Na ziemiach poniemieckich nadziei ziemi wynosiły od 7 do 15 ha. Reforma rolna spotkała się z ostrą krytyką jedynie ze strony środowisk uznających prawo własności za nienaruszalne. Wprowadzona reforma rolna spowodowała wielkie zmiany na polskiej wsi, marginalizując rolę ziemiaństwa a wzmacniając pozycję mało i średniorolnych chłopów. Zdarzały się przypadki że ziemia obszarnicza była przydzielana chłopom na siłę przy pomocy aktywu partyjnego i brygad wojskowych, bowiem część chłopów miała często wątpliwości

czy władza ludowa nie jest tylko tymczasowa i czy jej nadania będą ważne po zakończeniu wojny, kolejni byli zastraszeni przez podziemie zbrojne które szczególnie na południowo-wschodnich i centralnych terenach Polski dopuszczało się aktów terroru.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Na mocy art. 6 ust. 2 i 3 ustawy organ nadzoru jest zatem zobligowany do wydania zarządzenia zastępczego dokonującego zmiany nazwy ulicy z 6 września (1944) na Danuty Siedzikówny „Inki”.

Danuta Siedzikówna „Inka” (1928-1946) była żołnierzem AK, sanitariuszką oddziału mjr Zygmunta Szendzielorza „Łupaszki”. Była więziona, torturowana, a następnie skazana na karę śmierci i rozstrzelana mimo tego, że nie była osobą pełnoletnią. Została rozstrzelana 28 sierpnia 1946 r. strzałem w głowę przez dowódcę plutonu egzekucyjnego, ponieważ żołnierze z plutonu nie chcieli tego zrobić. Według żyjących świadków, ks. Mariana Prusaka i ówczesnego zastępcy naczelnika więzienia w Gdańsku, przed śmiercią „Inka” krzyknęła: „Niech żyje Polska!”.

Na podstawie art. 5 ustawy pisma oraz postępowania sądowe i administracyjne w sprawach dotyczących ujawnienia w księgach wieczystych oraz uwzględnienia w rejestrach, ewidencjach i dokumentach urzędowych zmiany nazwy dokonanej na podstawie ustawy są wolne od opłat, zaś zmiana nazwy dokonana na podstawie ustawy nie ma wpływu na ważność dokumentów zawierających nazwę dotychczasową.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Mazowieckiego. Termin wejścia w życie zarządzenia, ze względu na ważny interes państwa i przytoczoną wyżej argumentację, dotyczącą podstawowych założeń ustawy, oraz z uwagi na bezczynność Gminy w zakresie zmiany nazwy, czyni zadość zasadom demokratycznego państwa prawnego, o których mowa w art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523).

Jednocześnie, na podstawie art. 6 ust. 4 i art. 3 ust. 4 ustawy w związku z art. 98 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875), pouczam, że na zarządzenie zastępcze Gminie przysługuje skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie w terminie 30 dni od dnia doręczenia, wnoszona za pośrednictwem organu, który skarżone zarządzenie wydał.

WOJEWODA MAZOWIECKI

Zdzisław Szipiera

